

Witte chry sant

Meld je aan voor onze nieuwsbrief om op de hoogte te blijven
van de nieuwste boeken van Ambo|Anthos *uitgevers* via
www.amboanthos.nl/nieuwsbrief.

Mary Lynn Bracht

Witte chry sant

Vertaald door Caecile de Hoog en Noor Koch

Ambo|Anthos
Amsterdam

ISBN 978 90 263 3761 1

© 2018 Mary Lynn Ltd.

© 2018 Nederlandse vertaling Ambo|Anthos *uitgevers*,

Amsterdam en Caecile de Hoog en Noor Koch

Oorspronkelijke titel *White Chrysanthemum*

Oorspronkelijke uitgever G.P. Putnam's Sons,

Penguin, Random House

Omslagontwerp Sandra Chiu, Marry van Baar

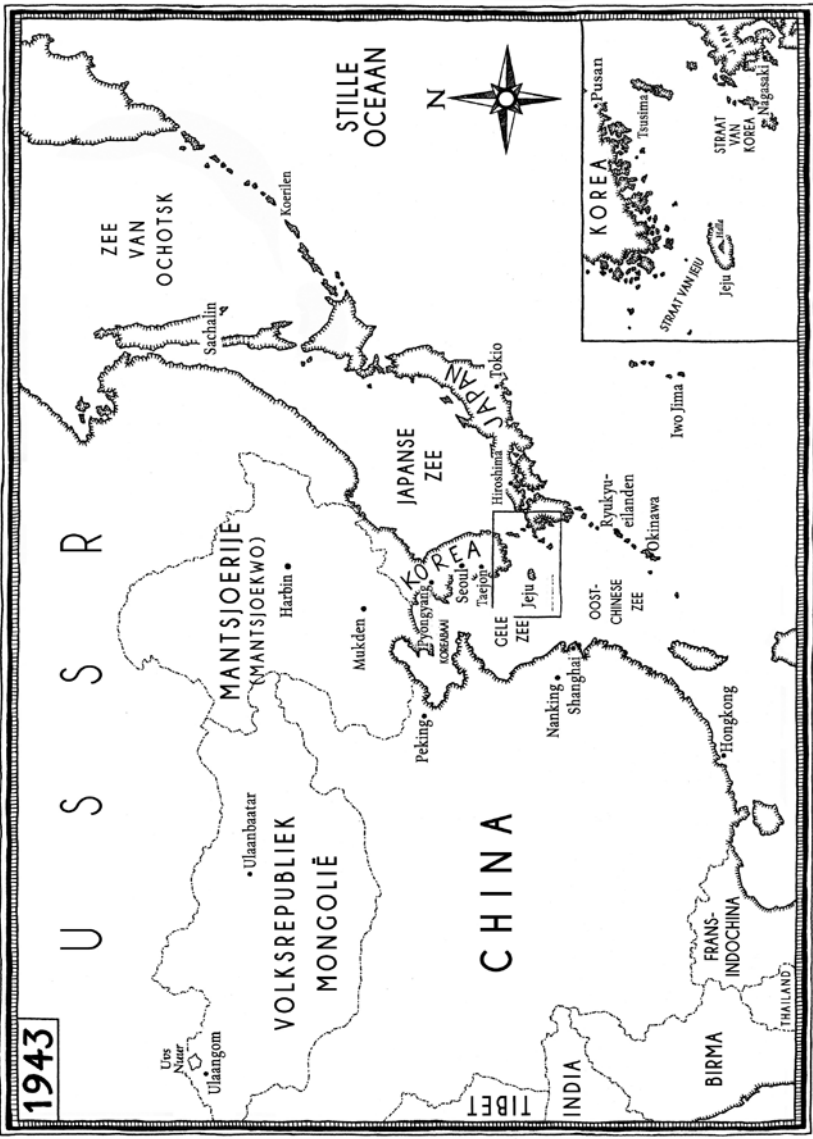
Omslagillustratie Topic Images Inc. / Getty Images

Foto auteur © Tim Hall

Verspreiding voor België:

Veen Bosch & Keuning uitgevers nv, Antwerpen

Voor Nico

Het is bijna dag, in het halfduister duiken langs het voetpad vreemde schaduwen op. Hana leidt haar gedachten af van fantasieën over beesten die naar haar enkels grijpen. Ze loopt achter haar moeder aan naar de zee. Haar nachthemd wappert in de zachte bries. In de gedempte voetstappen achter haar herkent ze zonder te hoeven omkijken die van haar vader, die haar kleine, nog slapende zusje in zijn armen houdt. Op het strand worden ze door een groepje vrouwen opgewacht. In het eerste ochtendlicht herkent ze hun gezichten, maar de sjamaan is een vreemde voor haar. De heilige vrouw, die een rood met koningsblauwe traditionele hanbok draagt, begint te dansen zodra ze het strand op lopen.

De vrouwen maken ruimte voor haar wervelende bewegingen en kijken toe, gehypnotiseerd door de sierlijkheid van de sjamaan. Met gezang heet ze de goddelijke zeedraak welkom en nodigt hem uit om door de bamboe poorten naar de kalme kust van Jeju te komen. Het eerste zonlicht fonkelt met iriserende gouden puntjes aan de horizon en Hana knijpt haar ogen samen om de geboorte van de nieuwe dag te kunnen zien. De ceremonie is verboden, onwettig verklaard door de Japanse bezetter, maar haar moeder staat erop dat aan Hana's

eerste duik als volwaardig haenyeo een traditionele gut-ceremonie voorafgaat. De sjamaan vraagt om een behouden terugkeer en een goede vangst. Terwijl ze de woorden blijft herhalen geeft Hana's moeder haar een duwtje tegen haar schouder, en dan buigen ze samen voorover tot hun voorhoofd het natte zand raakt in een eerbetoon voor de goddelijke zeedraak, die in aantocht is. Als Hana overeind komt, hoort ze haar zusje slaperig fluisteren: 'Ik wil ook duiken', en de hunkering die in die woorden besloten ligt jaagt een steek door haar hart. 'Op een dag sta jij hier ook, zusjelief, en dan zal ik naast je staan om je te verwelkomen,' fluistert ze terug, vol vertrouwen in de toekomst die voor hen ligt.

Met de rug van haar hand veegt ze het zoute zeewater weg dat langs haar slaap druppelt. Nu ben ik een haenyeo, denkt Hana terwijl ze naar de sjamaan kijkt, die met haar witte linten cirkels langs de vloedlijn beschrijft. Ze pakt het handje van haar zus. Zij aan zij luisteren ze naar de golven die het strand op tuimelen. Alleen de zee is te horen als het groepje vrouwen haar zwijgend opneemt in hun gelederen. Straks, als de zon zich boven de zee verheft, zal ze met de haenyeo's de diepte in duiken en haar plaats tussen de vrouwen van de zee innemen. Maar eerst moeten ze stilletjes terug naar huis, buiten het zicht van nieuwsgierige ogen.

Hana, kom naar huis. De stem van haar zusje klinkt luid op in haar oren en brengt haar met een ruk terug in het hier en nu, in de kamer met de slapende soldaat naast haar op de grond. De ceremonie vervaagt in de duisternis. In een wanhopige poging de beelden vast te houden knijpt Hana haar ogen stijf dicht.

Al bijna twee maanden wordt ze gevangengehouden, maar de tijd kruipt pijnlijk traag voorbij. Ze probeert niet terug te kijken op wat ze heeft doorstaan, niet te denken aan waar ze

haar toe dwingen, aan de rol die haar hier wordt opgelegd. Thuis was ze iemand anders, iets anders.

Sindsdien lijken er eeuwen te zijn verstreken en voor Hana voelt het graf dichterbij dan de herinneringen aan thuis: het gezicht van haar moeder als ze naar haar toe zwom, het zoute water op haar lippen. Fragmenten van herinneringen aan betere tijden.

Kracht, daar draaide de ceremonie om, en kracht kenmerkt de vrouwen van de zee, van wie Hana er een is. Naast haar beweegt de soldaat in zijn slaap. Hij zal haar er niet onder krijgen, houdt ze zichzelf voor. De hele nacht ligt ze wakker en fantaseert over haar ontsnapping.

Hana

Het eiland Jeju, zomer 1943

Hana is zestien jaar en weet niet beter dan dat het eiland bezet is. Japan heeft Korea in 1910 geannexeerd en Hana spreekt vloeiend Japans, heeft de Japanse geschiedenis en cultuur onderwezen gekregen, en spreken, lezen of schrijven in haar moedertaal – het Koreaans – is verboden. Dat ze in haar eigen land een tweederangsburger met tweederangsrechten is, doet niets af aan haar trots als Koreaanse. Hana en haar moeder zijn haenyeo's, vrouwen van de zee, en ze zijn hun eigen baas. Ze wonen in een dorpje aan de zuidkust van Jeju en duiken in een baai die vanaf de hoofdweg die naar de stad leidt niet te zien is. Hana's vader is visser. Samen met de andere mannen uit het dorp bevaart hij de Gele Zee, maar ze blijven uit de buurt van de Japanse keizerlijke vissersschepen die de Koreaanse kustwateren afstropen en alles wat ze vangen mee terug nemen om het thuisfront te voeden. Alleen wanneer Hana en haar moeder met de vangst van de dag op de markt staan, komen ze in contact met Japanse soldaten. Daardoor hebben ze een gevoel van vrijheid dat maar weinig mensen elders op het eiland, of zelfs op het vasteland, honderdvijftig ki-

lometer noordelijker, genieten. Over de bezetting wordt niet gesproken, en al helemaal niet op de markt; er is moed voor nodig om het onderwerp aan te snijden en dat gebeurt dan ook alleen op fluistertoon en met een hand voor de mond. De dorpelingen hebben genoeg van de hoge belastingen, de gedwongen 'donaties' aan de oorlogsinspanning, en kunnen het niet meer aanzien dat mannen en kinderen worden weggevoerd om aan het front te vechten of in Japanse fabrieken te werken.

Op Hana's eiland is duiken vrouwenwerk. Hun lichaam is beter tegen de koude diepten bestand dan dat van een man. Doordat ze hun adem langer kunnen inhouden, op grotere diepte kunnen zwemmen en hun lichaamstemperatuur beter op peil blijft, genieten de vrouwen van Jeju al eeuwenlang een ongekende onafhankelijkheid. Al op jonge leeftijd ging Hana met haar moeder mee de zee in. Vanaf het moment dat ze haar hoofd kon optillen leerde ze al zwemmen, maar pas toen ze bijna elf was nam haar moeder haar voor het eerst mee naar dieper water en deed ze haar voor hoe je een zeeoor van een rots op de zeebodem lossneed. In haar opwinding was Hana sneller dan verwacht buiten adem geraakt en moest ze in allerijl naar boven. Toen ze eindelijk met brandende longen door het wateroppervlak brak en naar adem hapte, kreeg ze meer water dan zuurstof binnen. Proestend, amper haar kin boven water houdend, wist ze niet meer waar ze was en raakte in paniek. Een golf spoelde over haar heen, waardoor ze kopje-onder ging en nog meer zeewater binnenkreeg.

Haar moeder tilde haar hoofd met één hand boven het water uit. Tussen het hoesten en het proesten door hapte Hana naar adem. Haar neus en haar keel stonden in brand, maar al

die tijd voelde ze haar moeders hand geruststellend in haar nek.

‘Altijd naar het strand kijken als je bovenkomt, anders raak je je richtinggevoel kwijt,’ zei haar moeder, en ze draaide Hana’s gezicht naar de kust. Daar, in het zand, zat haar zusje te wachten bij de emmers voor de vangst van die dag. ‘Elke keer als je bovenkomt, moet je naar je zusje kijken. Dat mag je nooit vergeten. Zolang je haar ziet, kan je niks gebeuren.’

Toen Hana op adem was gekomen liet haar moeder haar los, dook met een langzame salto onder water en verdween in de diepte. Ze staaarde nog een moment naar haar zusje, om het rustgevende beeld in zich op te nemen van het meisje dat op het strand zat te wachten tot haar familie terug zou keren uit de zee. Weer helemaal hersteld zwom Hana naar de boei en legde haar zeeoor in het net waarin haar moeders vangst veilig was opgeborgen. Toen dook ze zelf met een sierlijk boogje de dreunende diepte in, op zoek naar een volgend zeeschepsel om aan de oogst toe te voegen.

Haar zusje was nog te jong om zo ver van de kust te duiken. Vaak als Hana boven water kwam, ging haar blik meteen naar het strand en zag ze haar wild met stokken zwaaiend achter de meeuwen aan rennen, als een vlinder dartelend in Hana’s gezichtsveld.

Hana was al zeven toen haar zusje eindelijk kwam. Ze was bang geweest dat ze haar hele leven enig kind zou blijven. Al zo lang verlangde ze naar een zusje of een broertje – al haar vrienden hadden twee of drie broertjes en zusjes om elke dag mee te spelen en hun taken in het huishouden mee te delen, terwijl zij altijd alles in haar eentje moest doen. Toen haar moeder zwanger werd, zwol Hana van geluk en begon

ze te stralen zodra ze ook maar een glimp van haar moeders dikker wordende buik opving.

‘Uw buik is vandaag wel heel dik, hè mama?’ zei ze op de ochtend dat haar zusje geboren werd.

‘Heel dik en heel zwaar!’ antwoordde haar moeder terwijl ze Hana’s gespannen buikje kietelde.

Verzalgd giechelend liet Hana zich op haar rug vallen, maar krabbelde even later overeind en legde haar hand op haar moeders dikke buik.

‘Mijn zusje of broertje zal nu wel gauw klaar zijn, denkt u niet?’

‘Klaar zijn? Alsof ik een buik vol rijst heb die bijna gaar is, gekkerd!’

‘Nee, geen rijst. Mijn nieuwe zusje of... broertje.’ Dat laatste voegde Hana er snel aan toe. Ze voelde een zacht schopje tegen haar hand. ‘Wanneer komt zij, of hij, er nou uit?’

‘Wat heb ik toch een ongeduldige dochter.’ Haar moeder schudde gelaten haar hoofd. ‘Wat wil je het liefst: een zusje of een broertje?’

Hana wist dat een broertje het wenselijke antwoord was, want dan had haar vader een zoon met wie hij later zijn ervaring als visser zou kunnen delen, maar inwendig zei ze iets anders: *Ik hoop dat het een meisje wordt, dat op een dag met mij mee gaat zwemmen in de zee.*

Die avond begonnen de weeën, en toen ze Hana haar kleine zusje lieten zien, kon ze haar geluk niet op. Ze grijsde van oor tot oor, maar tegelijkertijd deed ze haar best om een teleurgestelde indruk te wekken.

‘Wat jammer dat het geen jongetje is, mama, heel jammer,’ zei Hana en ze schudde zogenaamd verdrietig haar hoofd.

Toen draaide ze zich om naar haar vader en trok hem aan

zijn mouw. Hij boog zich naar haar toe en ze legde haar handjes om zijn oor.

‘Papa, ik moet u iets zeggen. Het spijt me voor u dat ze geen jongen is die u kunt leren vissen, maar...’ Ze ademde diep in. ‘... maar ik ben zo blij met een zusje om mee te zwemmen.’

‘O ja?’ vroeg hij.

‘Zeg het maar niet tegen mama.’

Als zevenjarige kon Hana nog niet zo goed fluisteren, en een lach rimpelde door het groepje vrienden dat zich rond het kraambed had verzameld. Hana viel stil en kreeg warme, rode oren. Ze verschool zich achter haar vader en gluurde onder zijn arm door naar haar moeder om te zien of zij ook had gehoord wat ze zei. Haar moeder keek naar haar oudste dochter en vervolgens naar de hongerige baby aan haar borst en fluisterde tegen haar jongste kind, net luid genoeg zodat Hana het kon horen: ‘Op het hele eiland Jeju is geen zusje dat zo welkom is als jij, weet je dat? Niemand zal ooit meer van je houden dan je grote zus.’

Toen keek ze op en wenkte Hana. De volwassenen vielen stil toen ze naast haar moeder knielde.

‘Jij moet haar beschermen, Hana,’ zei haar moeder ernstig.

Hana staarde naar haar kleine zusje en streelde het zwarte toefje haar op haar hoofd.

‘Wat is ze zacht,’ zei ze verwonderd.

‘Hoor je wat ik zeg? Jij bent nu de oudste, en dat brengt verantwoordelijkheden met zich mee. Dat betekent in de eerste plaats dat jij haar moet beschermen. Ik kan niet altijd bij haar zijn; we leven van de vangst die we op de markt verkopen, dus van nu af aan is het jouw taak om op je zusje te pas-

sen als ik er niet ben. Kan ik op je vertrouwen?’ vroeg haar moeder streng.

Met een ruk trok Hana haar hand terug. Ze boog haar hoofd en antwoordde gehoorzaam: ‘Ja, mama. Ik zal op haar passen, dat beloof ik.’

‘Een belofte blijft altijd gelden, Hana, altijd. Onthoud dat.’

‘Ik zal het onthouden, mama, altijd,’ zei Hana, haar blik strak op het gezichtje van haar vredig slapende zusje gericht. Er drupte melk uit het open mondje van de baby en haar moeder veegde het af met haar duim.

De jaren verstreken, Hana dook met haar moeder in dieper water en ze raakte eraan gewend haar zusje in de verte op het strand te zien, het meisje dat ’s nachts naast haar onder de dekens lag en gekke verhalen in haar oor fluisterde tot ze door de slaap werd overmand. Het meisje dat overal zo aanstekelijk om lachte dat iedereen meelachte. Ze werd Hana’s baken, aan de kust en in haar leven.

Hana weet dat het haar taak is om haar zusje uit de buurt van de Japanse soldaten te houden. Dat heeft haar moeder er bij haar ingehamerd: zorg dat ze je niet zien! En bovenal: zorg dat je nooit met ze alleen bent! Uit de waarschuwendende woorden van haar moeder sprak angst en dreiging, en de zestienjarige Hana prijst zichzelf gelukkig dat het nooit zover gekomen is. Maar op een warme zomerdag gebeurt het toch.

Het is laat in de middag, de andere duiksters zijn allang naar de markt als Hana korporaal Morimoto voor het eerst ziet. Haar moeder is nog een keer gaan duiken om een extra net te vullen voor een vriendin die door ziekte niet mee kon. Haar moeder staat altijd als eerste klaar om een ander te helpen. Als Hana bovenkomt om adem te halen, kijkt ze naar het

strand. Haar zusje zit op haar hurken in het zand en tuurt, haar ogen afschermend tegen de zon, naar de zee. Ze is inmiddels negen, oud genoeg om alleen op het strand te blijven, maar nog te jong om met Hana en haar moeder in het diepere water te duiken. Ze is klein voor haar leeftijd en haar slag is nog niet krachtig genoeg.

Hana heeft een grote wulk gevonden en wil net een schreeuw geven om haar blijdschap met haar zusje te delen als ze een man over het strand ziet naderen. Watertrappend om zich hoger uit het water te kunnen oprichten ziet Hana dat het een Japanse soldaat is. Haar maag trekt samen. Wat doet hij daar? Ze komen nooit helemaal hierheen, blijven altijd in de buurt van de dorpen. Ze speurt de omgeving af, maar hij is alleen. En hij koerst recht op haar zusje af.

Een rotspartij houdt haar nog uit het zicht, maar dat zal niet lang meer duren. Als hij doorloopt zal hij haar vinden en dan neemt hij haar mee en wordt ze verscheept naar een fabriek in Japan, net als alle kleine meisjes die uit de dorpen verdwenen zijn. Haar zusje is niet sterk genoeg om in een fabriek te werken en zal de barre omstandigheden niet overleven. Ze is te jong, te geliefd om te worden meegenomen.

Hana kijkt om zich heen of ze haar moeder ziet en realiseert zich dat die nog onder water is en geen weet heeft van de Japanner die het strand op loopt. Er is geen tijd om op haar te wachten, en zelfs als ze nu boven zou komen, zou ze te ver weg zijn, want ze is gaan duiken bij de rand van het rif, waar de zeebodem steil afloopt naar een peilloze diepte. Bovendien is het Hana's taak om haar kleine zusje te beschermen. Dat heeft ze haar moeder beloofd en aan die belofte zal ze zich houden.

Ze duikt weer onder water en zwemt zo hard als ze kan

naar het strand. Ze kan alleen maar hopen dat ze eerder bij haar zusje is dan de soldaat. Als ze hem lang genoeg kan afleiden, kan haar zusje ontsnappen en zich een eindje verderop in een inham verschuilen. Daarna kan Hana de zee in vluchten – daar zal hij haar toch niet achternakomen?

Ze voelt de stroming aan zich trekken, alsof ze uit alle macht wordt teruggezogen naar de veiligheid van de open zee. In paniek komt ze boven water, ademt diep in en kijkt hoe ver de soldaat is gevorderd. Hij loopt nog steeds op de rotspartij af.

Met haar hoofd boven water zwemt ze verder, wetend dat ze daardoor gezien kan worden, maar ze brengt het niet op nog langer onder water te blijven uit angst de soldaat uit het oog te verliezen. Ze is halverwege als ze ziet dat hij blijft staan en iets uit zijn zak haalt. Ze duikt weer onder water en zwemt nog harder door. Als ze weer bovenkomt om naar adem te happen, ziet ze dat hij een sigaret opsteekt. Telkens als ze daarna bovenkomt om adem te halen ziet ze hem rook uitblazen, een trek nemen en weer rook uitblazen. Maar dan richt hij opeens zijn blik op de zee en ziet hij Hana op zich afkomen.

Ze is nog maar tien meter van het strand verwijderd en hoopt dat hij haar zusje niet kan zien vanaf de plek waar hij is blijven staan. Nu wordt ze nog door de rotsen aan het oog onttrokken, maar dat zal niet lang meer duren, want ze heeft haar kleine handjes op het stenige zand gezet en duwt zichzelf op om te gaan staan. Hana kan haar niet toeschreeuwen dat ze laag moet blijven. Ze voert haar tempo verder op.

Ze duikt weer onder water en duwt met elke slag het water opzij, net zo lang tot ze de zanderige zeebodem onder haar handen voelt. Dan schiet ze overeind en legt de laatste meters

door het ondiepe water rennend af. Als ze de rotspartij nadert, meent ze dat hij iets naar haar roept, maar ze kan hem niet verstaan. Haar hart bonkt in haar oren en sluit elk ander geluid buiten. Het lijkt alsof ze in die ene sprint naar het strand de halve wereld doorkruist, en nog kan ze niet stoppen. Haar voeten vliegen over het zand naar haar zusje, die onwetend naar haar lacht en op het punt staat Hana te begroeten. Nog voor ze haar mond opendoet, stort Hana zich op haar, grijpt haar bij de schouders en duwt haar tegen de grond.

Om te voorkomen dat ze het uitschreeuwt legt Hana een hand op haar mond, maar als haar zusje haar gezicht ziet, laat ze het wel uit haar hoofd om ook maar een klap te geven. Hana werpt haar een blik toe die alleen een zusje begrijpt. Ze duwt haar het zand in, zou haar het liefst ter plekke willen begraven om haar uit het zicht te houden, maar daar is geen tijd voor.

‘Waar ben je nou gebleven?’ roept de soldaat naar Hana. Hij staat op een lager gelegen rots en kijkt uit over het strand. Nog één rots hoger en hij kan hen daar beneden zien liggen. ‘Is de zeemeermin soms veranderd in een meisje?’

Zijn laarzen knarsen op het steen boven hen. Het lichaam van haar zusje beeft onder haar handen en voelt broos aan. Haar angst slaat op Hana over, die ook begint te beven. Het dringt tot haar door dat haar zusje nergens heen kan. Vanwaar hij staat kan hij alle kanten op kijken. De zee is hun enige uitweg, maar haar zusje kan nog niet lang achter elkaar zwemmen. Hana houdt het uren vol in het diepe water, maar haar zusje zal verdrinken als de soldaat besluit om op het strand te blijven wachten. Ze heeft geen plan. Geen vluchtroute. Het besef ligt als een steen op haar maag.

Langzaam trekt ze haar hand terug, kijkt nog één keer

naar het angstige gezichtje onder haar en dan staat ze op. De soldaat bekijkt haar met een scherpe blik die ze als een mes langs haar lichaam voelt gaan.

‘Geen meisje, een volwassen vrouw,’ zegt hij met een laag, grommend lachje.

Hij draagt een kaki uniform, laarzen en een pet die een schaduw over zijn gezicht werpt. Zijn ogen zijn zwart, net zo zwart als de rots onder zijn voeten. Hana hijgt nog steeds van het harde zwemmen, en elke keer als ze naar adem hapt kijkt hij naar haar boezem. Snel bedekt ze haar borsten met haar haar, want het witte katoenen duiktenue dat ze draagt is maar dun. Uit haar korte katoenen broek druipt zeewater langs haar trillende benen naar beneden.

‘Wat verberg je voor me?’ vraagt hij terwijl hij over de rand probeert te kijken.

‘Niks,’ zegt Hana snel. Ze stapt opzij, weg van haar zusje, en hoopt zijn aandacht vast te houden. ‘Gewoon een... bijzondere vangst. Ik wilde niet dat u zou denken dat die van niemand was. Ik heb ze namelijk zelf gevangen, ziet u.’ Ze tilt een emmer op en zet hem een eindje verder op de richel om hem weg te leiden van de plek waar haar zusje ligt.

Zijn aandacht blijft op Hana gericht. Even later tuurt hij naar de zee en speurt hij het strand af.

‘Waarom ben je hier nog? De andere duiksters zijn allang naar de markt gegaan.’

‘Mijn vriendin is ziek, dus ik duik voor haar, anders heeft ze niets te eten.’ Omdat het gedeeltelijk waar is, gaat het leugentje haar gemakkelijk af.

Hij blijft om zich heen kijken alsof hij getuigen zoekt. Hana kijkt of ze haar moeder bij haar boei ziet, maar ze is er niet. Ze heeft de soldaat nog niet gezien, heeft zelfs nog niet ge-